

GHIDUL AVERTIZORULUI DE INTEGRITATE DIN INSTITUȚIILE PUBLICE DE PRESĂ

(RADIO, TELEVIZIUNE, AGENȚIE DE PRESĂ)

Integritate Diversitate Responsabilitate Profesionalism Integritate Transparență Democrație participativă
ipativă Transparență Democrație participativă Integritate Democrație participativă Responsabilitate Transp
Spirit critic Integritate Responsabilitate Transparență Profesionalism Integritate Transparență Profesio
Profesionalism Diversitate Transparență Transparență Spirit critic Profesionalism Diversitate Spirit critic
ersitate Responsabilitate Diversitate Profesionalism Integritate Profesionalism Democrație participativă
Integritate Profesionalism Democrație participativă Profesionalism Integritate Transparență Respor
Diversitate Democrație participativă Integritate Diversitate Spirit critic Integritate
Democrație participativă Integritate Diversitate Integritate Democrație participativă Profesionalism Diversitate

ActiveWatch

Agenția de Monitorizare a Presei

București
2012

PROGRAMUL FREEEX

**Ghidul avertizorului
de integritate
din instituțiile publice de presă
(radio, televiziune, agenție de presă)**

Acest raport a fost redactat în cadrul programului **FreeEx al ActiveWatch - Agenția de Monitorizare a Presei**.

Programul Libertatea de Exprimare - FreeEx a fost demarat de ActiveWatch - Agenția de Monitorizare a Presei în 1999, cu scopul de a contribui la protejarea și promovarea dreptului la libera exprimare și a libertății presei.

Printre materialele publicate de ActiveWatch - Agenția de Monitorizare a Presei se numără un Ghid Juridic pentru Ziariști, un Ghid al Drepturilor Salariatului pentru Ziariști, o colecție de spețe din jurisprudența internațională privind libertatea de exprimare și o serie de rapoarte anuale referitoare la situația libertății presei în România.

Prezentul Ghid este finanțat de Open Society Institute (OSI).

Conținutul acestui raport nu reflectă în mod necesar opinia OSI.

Autor:

Dan Mihai

Coordonatori ediție:

Liana Ganea, Răzvan Martin

Corectura:

Loredana Diaconescu

Tehnoredactare și design:

Alexandra Cîndea
Dan Ichimescu

Finanțator:

Open Society Institute

© **ActiveWatch**

Membră a Rețelei Reporteri fără Frontiere

Calea Plevnei nr. 98, bl. 10C, sector 1, București; CP 2 OP 67

☎ 021 313 40 47 📠 021 637 37 67

✉ office@activewatch.ro www.activewatch.ro

Cont IBAN: RO 83 BTRL 0450 1205 A793 02XX

Banca Transilvania Sucursala Știrbei Vodă
C.I.F. 18912239

Cuprins

Cuvânt înainte - Statul de drept nu crește singur	4
I. Care este domeniul de aplicare a Legii avertizorilor de integritate?.....	5
II. Legea avertizorilor de integritate se aplică și în cazul Societății Române de Radiodifuziune, Societății Române de Televiziune și Agenției Naționale de Presă AGERPRES?.....	5
III. Ce înseamnă avertizor de integritate în cazul serviciului public de presă?	5
IV. Este avertizor numai cel care „dă din casă”?	6
V. Sesizarea de integritate trebuie făcută numai în scris? Trebuie însoțită de dovezi?	6
VI. Ce înseamnă „fapta care presupune o încălcare a legii, a deontologiei profesionale sau a principiilor buneii administrări, eficienței, eficacității, economicității și transparenței”?.....	7
VII. Există obligația de a sesiza mai întâi șeful ierarhic sau conducătorul instituției publice?	9
VIII. Regulamentele interne ale SRR, SRTv, AGERPRES	10
IX. Este corect să se prevadă în „reglementări interne” (regulamente, contract colectiv, contract individual etc.) reguli derogatorii de la Legea nr. 571/2004, care restrâng aplicarea acestei legi?	12
X. Cum este protejat avertizorul de integritate?	12
Anexa - Lege nr. 571 din 14/12/2004 privind protecția personalului din autoritățile publice, instituțiile publice și din alte unități care semnaleză încălcări ale legii	18

Cuvânt înainte

Statul de drept nu crește singur

Edificarea unor instituții publice care să funcționeze în interesul public nu poate fi lăsată în voia guvernelor. În definitiv, al cui e interesul mai mare, dacă nu al publicului? Iar experiența de până acum spune că fără implicarea directă, personală a cetățenilor, statul rămâne strâmb.

Legea avertizorului de integritate – botezată de anglosaxoni „whistleblower law” – s-a născut din necesitatea de a oferi cetățenilor un instrument legal de luptă împotriva derapajelor instituțiilor publice. În Statele Unite ale Americii sfera ei de aplicabilitate a fost extinsă și la anumite activități ale companiilor*. Legea română se referă doar la instituțiile publice, iar avertizorii care beneficiază de protecția ei sunt angajații instituțiilor publice.

Ideea că există o lege care protejează persoanele care ies public pentru a deconspira presupuse activități ilegale, neregulamentare sau abateri de la misiunea instituției în dauna interesului public este frecvent privită cu ostilitate de conducerea instituțiilor vizate. Un exemplu flagrant de antipatie față de această lege este caracterul ilegal al regulamentelor de ordine interioară ale Radioului și Televiziunii publice și, respectiv, al Agerpress (ghidul de față detaliază de ce aceste regulamente sunt neconforme cu legea).

Interesul public trebuie să fie apărat. Dezvăluirea publică a eventualelor incorectitudini comise în instituții publice este un act necesar. Acest ghid se dorește a fi un instrument care să ajute potențialii avertizori să-și organizeze inițiativa într-un mod cât mai realist pentru a maximiza efectele pozitive și a reduce riscurile.

Decizia de a semnală nereguli sau ilegalități nu este ușor de luat și probabil cei care abandonează sunt mai numeroși decât cei care acționează. Poate că acest ghid îi va ajuta pe unii să identifice cele mai sigure forme de avertizare publică atunci când vor simți că e nevoie. Iar nevoie este. Tăcerea voastră naște monștri.

Mircea Toma

* www.whistleblowers.gov // www.osha.gov/OshDoc/data_General_Facts/whistleblower_rights.pdf

I. Care este domeniul de aplicare a Legii avertizorilor de integritate?

Potrivit art. 2 din Legea nr. 571/2004 privind protecția personalului din autoritățile publice, instituțiile publice și din alte unități care semnalează încălcări ale legii (denumită și Legea avertizorilor de integritate), avertizorul trebuie să fie încadrat în și să sesizeze încălcări din următoarele entități:

- autorități și instituții publice din cadrul administrației publice centrale¹ sau locale²;
- aparatul Parlamentului, aparatul de lucru al Administrației Prezidențiale, aparatul de lucru al Guvernului;
- autorități administrative autonome³;
- instituții publice de cultură, educație, sănătate și asistență socială;
- companii naționale, regii autonome de interes național și local și societăți naționale cu capital de stat;
- consilii științifice și consultative, comisii de specialitate și alte organe colegiale organizate în structură ori pe lângă autoritățile sau instituțiile publice⁴.

¹ Ministere; secretariate (exemplu: Secretariatul de Stat pentru Problemele Revoluționarilor din Decembrie 1989); administrații (exemplu: Administrația Națională a Rezervelor de Stat); agenții (exemplu: Agenția Națională pentru Resurse Minerale; Agenția Nucleară; Agenția Română pentru Investiții Străine; Agenția Națională pentru Sport; Agenția pentru Strategii Guvernamentale; Agenția Națională pentru Întreprinderi Mici și Mijlocii și Cooperatie; Agenția Națională Anti-Doping; Agenția de Compensare pentru Achiziții de Tehnică Specială); autorități (exemplu: Autoritatea pentru Valorificarea Activelor Statului); autorități naționale (exemplu: Autoritatea Națională pentru Protecția Consumatorilor; Autoritatea Națională pentru Protecția Copilului și Adopție; Autoritatea Națională pentru Persoanele cu Handicap; Autoritatea Națională pentru Tineret; Autoritatea Națională pentru Reglementarea și Monitorizarea Achizițiilor Publice; Autoritatea Națională Sanitară Veterinară și pentru Siguranța Alimentelor; Autoritatea Națională de Reglementare în Comunicații și Tehnologia Informației; Autoritatea Națională de Reglementare în Domeniul Energiei; Autoritatea Națională pentru Resurse Minerale); comisii (exemplu: Comisia Națională de Prognoză; Comisia Națională pentru Controlul Activităților Nucleare); direcții (exemplu: Direcția Generală a Vănilor); institute (exemplu: Institutul Național de Statistică; Institutul de Investigare a Crimelor Comunismului); inspectorate (exemplu: Inspectoratul General pentru Comunicații și Tehnologia Informației; Inspectoratul de Stat în Construcții); oficii (exemplu: Oficiul Român pentru Drepturile de Autor; Oficiul Central de Stat pentru Probleme Speciale; Oficiul Registrului Național al Informațiilor Secrete de Stat; Oficiului Român pentru Adopții; Oficiul Național de Prevenire și Combateră a Spălării Banilor; Oficiul de Stat pentru Invenții și Mărci).

² Consilii județene, consilii locale, primării.

³ Exemple de autorități administrative autonome: Banca Națională a României, Consiliul Concurenței, Consiliul Național al Audiovizualului, Serviciul Român de Informații - SRI, Serviciul de Informații Externe - SIE, Avocatul Poporului, Consiliul Național pentru Studiarea Arhivelor Securității - CNSAS, Comisia Națională a Valorilor Mobiliare, Consiliul Economic și Social, Curtea Constituțională, Curtea de Conturi, Consiliul Suprem de Apărare a Țării - CSAT.

⁴ În cazul comisiilor/consiliilor/organelor colegiale nu este vorba, evident, despre persoane angajate în astfel de structuri, ci de persoane numite în cadrul acestora.

II. Legea avertizorilor de integritate se aplică și în cazul Societății Române de Radiodifuziune, Societății Române de Televiziune și Agenției Naționale de Presă AGERPRES?

Răspunsul este DA, întrucât cele 3 entități menționate sunt instituții publice care se încadrează în prevederile art. 2 din Legea nr. 571/2004.

III. Ce înseamnă avertizor de integritate în cazul serviciului public de presă?

Avertizorul este o persoană încadrată într-una dintre cele 3 instituții publice (SRR, SRTv, AGERPRES) care face, cu bună-credință, o sesizare cu privire la orice faptă care presupune o încălcare a legii, a eticii profesionale sau a principiilor bunei administrări, eficienței, eficacității, economicității și transparenței (art. 3 din Legea nr. 571/2004).

Deci, avertizorul trebuie să îndeplinească 3 condiții:

- să fie încadrat⁵ într-una dintre cele 3 instituții publice (de exemplu, un telespectator care face o sesizare cu privire la activitatea TVR nu este avertizor de integritate, dacă nu face parte din personalul TVR);

- să formuleze o sesizare cu privire la orice faptă care presupune o încălcare a legii, a deontologiei profesionale sau a principiilor bunei administrări, eficienței⁶, eficacității⁷, economicității⁸ și transparenței⁹. Atenție! Sesizarea se poate rezuma doar la descrierea faptei, a

⁵ După cum rezultă din chiar denumirea Capitolului IV din Legea 571/2004, noțiunea de „încadrat” se referă, în general, la orice categorie de personal al autorității/instituției publice: funcționari publici, personal contractual și orice alte categorii de personal.

⁶ Principiul eficienței utilizării fondurilor publice este prevăzut expres în art. 2 al. 2 lit. f) din Ordonanța de urgență nr. 34/2006 privind atribuirea contractelor de achiziție publică, a contractelor de concesiune de lucrări publice și a contractelor de concesiune de servicii.

⁷ În enumerarea din art. 3 lit. a din Legea nr. 571/2004 sunt prevăzute expres și „eficiența”, și „eficacitatea”. În DEX, însă, cei doi termeni au același înțeles.

⁸ Rentabilității. Tot din familia eficienței.

⁹ Principiile transparenței sunt explicit prevăzute în Legea nr. 52/2003 privind transparența decizională în administrația publică și în Legea nr. 544/2001 privind liberul acces la informațiile de interes public.

practicii ilegale, chiar dacă nu se poate identifica exact făptuitorul/autorul faptei;

- să acționeze cu bună-credință¹⁰.

Precizăm că buna-credință este prezumată¹¹, astfel cum se prevede, cu valoare de principiu, în art. 1899 al. 2 din vechiul cod civil și în art. 14 al. 2 din actualul cod civil. Aceasta înseamnă că avertizorul, ca și oricare altă persoană, este prezumat că acționează cu bună-credință. Dacă, de exemplu, sesizarea sa este respinsă/clasată ca neîntemeiată, nedovedită etc., aceasta nu înseamnă că el a formulat sesizarea cu rea-credință. Numai dacă se dovedește că persoana știa încă din momentul în care a formulat sesizarea că impută fapte inexistente, se pune problema relei-credințe a acesteia. Deci, persoana care face sesizarea nu trebuie să-și dovedească buna-credință (pentru că este prezumată), ci acela care afirmă că avertizorul a acționat cu rea-credință trebuie să facă dovada relei-credințe pe care o invocă.

O măsură de precauție eficientă pentru respingerea acuzațiilor de rea-credință este formularea unor sesizări bazate pe și însoțite de dovezi (a se vedea, pentru detalii, pct. 5 din ghid).

IV. Este avertizor numai cel care „dă din casă”?

NU. Are calitatea de avertizor și persoana care sesizează, cu bună-credință, o faptă din categoria celor mai sus menționate comisă în orice autoritate/instituție publică sau unitate dintre cele prevăzute în art. 2 din Legea nr. 571/2004. Deci, își păstrează calitatea de avertizor și persoana care face o sesizare cu privire la încălcări săvârșite în alte autorități/instituții publice sau unități decât cea în care este încadrată.

Concluzia rezultă din art. 1 din Legea nr. 571/2004, care prevede ca protecția acestei legi este acordată

¹⁰ Potrivit art. 4 lit h) din Legea 571/2004, persoana care formulează o sesizare este de bună-credință dacă a acționat **convinsă fiind de:**

- **realitatea stării de fapt**
sau că
- **fapta constituie o încălcare a legii.**

Este de remarcat că legea folosește conjuncția disjunctivă „sau”, (iar nu conjuncția copulativă „și”), motiv pentru care, pentru a fi de bună-credință, este suficient ca persoana care face sesizarea să fie convinsă de realitatea stării de fapt pe care o descrie, fără a fi necesar și să cunoască precis dacă acea faptă constituie sau nu o încălcare a legii. Dacă legiuitorul ar fi dorit ca avertizorul să fie convins atât de realitatea stării de fapt, cât și de caracterul ilicit al faptei, atunci, în textul art. 4 lit. h) din Legea 571/2004 ar fi folosit conjuncția „și” în loc de „sau”.

¹¹ Potrivit art. 7 lit. a) din Legea 571/2004, **avertizorii în interes public beneficiază de prezumția de bună-credință.** Deși această prezumție de bună-credință este menționată, în art. 7 din Legea 571/2004, printre măsurile de protecție specifice pentru avertizori, ea nu face altceva decât să cloneze principiul fundamental pentru un sistem de drept, cel al prezumării bunei-credințe în orice materie, civilă sau penală. Prezumția bunei-credințe din materia civilă are drept corespondent principiul prezumției de nevinovăție în materie penală.

persoanelor care au reclamat ori au sesizat încălcări ale legii în cadrul autorităților publice, instituțiilor publice și al altor unități, fără ca legea să distingă între încălcările comise acolo unde persoana este încadrată și încălcările din alte autorități/instituții publice care au ajuns la cunoștința persoanei care le-a sesizat. Or, unde legea nu distinge, nici noi nu trebuie să distingem.

Desigur, în practică, majoritatea încălcărilor de care ia cunoștință un avertizor sunt cele comise la locul de muncă al acestuia. Dar, este posibil ca, în cadrul activității pe care o desfășoară acolo unde este încadrat, avertizorul să ia cunoștință și despre încălcări comise în alte autorități/instituții publice sau unități. Și sesizarea făcută în legătură cu aceste încălcări, din afara locului de muncă, dar tot din cadrul autorităților/instituțiilor publice sau unităților prevăzute în art. 2 din Legea nr. 571/2004, conferă calitatea de avertizor persoanei care a făcut-o.

Scopul legii este de a încuraja devoalarea oricăror încălcări din „sectorul public” și nu doar a celor comise la locul de muncă al avertizorului.

V. Sesizarea de integritate trebuie făcută numai în scris? Trebuie însoțită de dovezi?

Legea nu prevede o anumită formă a sesizării. În anumite situații, nu este necesară forma scrisă. De exemplu, în cazul sesizării presei sau al sesizării organelor judiciare, sesizarea poate fi făcută și oral (potrivit art. 222-223 din codul de procedură penală, organele judiciare sesizate vor consemna într-un proces-verbal sesizarea orală pe care o primesc). Desigur, dovezile care însoțesc sesizarea trebuie prezentate în materialitatea lor.

În celelalte cazuri, este nevoie de o sesizare scrisă și semnată, care să conțină și datele de identificare ale persoanei care face sesizarea, astfel cum prevede Ordonanța nr. 27/2000, cunoscută și ca „legea petițiilor”.

Desigur, sesizarea trebuie să cuprindă o descriere cât se poate de amănunțită a faptelor la care se referă, indicarea persoanei/persoanelor implicate (dacă sunt cunoscute) și o prezentare a dovezilor pe care se bazează afirmațiile. Întotdeauna, dovezile trebuie să însoțească sesizarea.

În concluzie, este recomandabil ca sesizarea să se facă în scris și să fie însoțită, întotdeauna, de dovezi, anexate sau, cel puțin, indicate precis: indicarea unor martori (de preferat cu nume complet, adresa sau/și loc de muncă);

orice înscrisuri, fotografii, înregistrări sau obiecte care pot servi la dovedirea susținerilor din sesizare. Dacă acestea nu sunt deținute de avertizor, dar îi cunoaște pe deținătorii lor, trebuie să indice în cuprinsul sesizării cine deține sau unde se află respectivele dovezi.

Dacă sesizarea nu se bazează pe dovezi care să justifice, în mod rezonabil, convingerea că fapta ilicită sesizată este reală, avertizorul este expus riscului de a fi socotit ca acționând cu rea-credință¹², iar sesizarea în sine este, practic, compromisă.

VI. Ce înseamnă „fapta care presupune o încălcare a legii, a deontologiei profesionale sau a principiilor bunei administrări, eficienței, eficacității, economicității și transparenței”?

Potrivit art. 3 lit. a) din Legea 571/2004, pentru a fi considerat avertizor de integritate, persoana trebuie să formuleze o sesizare privind comiterea oricărei „fapte care presupune o încălcare a legii, a deontologiei profesionale sau a principiilor bunei administrări, eficienței, eficacității, economicității și transparenței.”

În art. 5 din lege sunt enumerate limitativ categoriile din care fac parte aceste fapte, cu consecința că sesizarea altor fapte, din alte categorii decât cele enumerate nu se încadrează în sesizarea de integritate și nu conferă celui ce face sesizarea calitatea de avertizor de integritate.

Categoriile de fapte prevăzute de lege ca obiect al sesizării avertizorului de integritate sunt următoarele:

a) infracțiuni de corupție¹³, infracțiuni asimilate

¹² Art. 4 lit. h) din Legea 571/2004 prevede principiul bunei-credințe, conform căruia este ocrotită persoana încadrată într-o autoritate publică, instituție publică sau în altă unitate bugetară dintre cele prevăzute la art. 2, care a făcut o sesizare, **convinsă fiind de realitatea stării de fapt sau că fapta constituie o încălcare a legii.**

¹³ Potrivit art. 5 al. 1 din Legea nr. 78/2000 pentru prevenirea, descoperirea și sancționarea faptelor de corupție, constituie infracțiuni de corupție:

- luarea de mită (art. 254 cod penal);
- darea de mită (art. 255 cod penal);
- primire de foloase necuvenite (art. 256 cod penal);
- trafic de influență (art. 257 cod penal);
- promisiunea, oferirea sau darea de bani, de daruri ori alte foloase, direct sau indirect, unei persoane care are influență sau lasă să se creadă că are influență asupra unui funcționar, pentru a-l determina să facă ori să nu facă un act ce intră în atribuțiile sale de serviciu (art. 6/1 din Legea nr. 78/2000);
- promisiunea, oferirea sau darea, direct ori indirect, de bani sau alte foloase unui funcționar al unui stat străin ori al unei organizații publice internaționale, pentru a îndeplini sau a nu îndeplini un act privitor la îndatoririle sale de serviciu, în scopul obținerii unui folos necuvenit în cadrul operațiunilor economice internaționale (art. 8/2 din Legea nr. 78/2000).

infracțiunilor de corupție¹⁴, infracțiuni în legătură directă cu infracțiunile de corupție¹⁵, infracțiunile de fals¹⁶ și

¹⁴ Infracțiunile asimilate infracțiunilor de corupție sunt prevăzute în art. 10 – 13 din Legea nr. 78/2000:

- stabilirea, cu intenție, a unei valori diminuate, față de valoarea comercială reală, a bunurilor aparținând operatorilor economici la care statul sau o autoritate a administrației publice locale este acționar, comisă în cadrul acțiunii de privatizare ori de executare silită, de reorganizare sau lichidare judiciară ori cu ocazia unei operațiuni comerciale, ori a bunurilor aparținând autorității publice sau instituțiilor publice, în cadrul unei acțiuni de vânzare a acestora sau de executare silită, săvârșită de cei care au atribuții de conducere, de administrare, de gestionare, de executare silită, de reorganizare ori lichidare judiciară;
- acordarea de subvenții cu încălcarea legii, neurmărirea, conform legii, a destinațiilor subvențiilor;
- utilizarea subvențiilor în alte scopuri decât cele pentru care au fost acordate, precum și utilizarea în alte scopuri a creditelor garantate din fonduri publice sau care urmează să fie rambursate din fonduri publice;
- fapta persoanei care, în virtutea funcției, a atribuției ori a însărcinării permise, are sarcina de a supraveghea, de a controla sau de a lichida un agent economic privat, de a îndeplini pentru acesta vreo însărcinare, de a intermedia sau de a înlesni efectuarea unor operațiuni comerciale sau financiare de către agentul economic privat ori de a participa cu capital la un asemenea agent economic, dacă fapta este de natură a-i aduce direct sau indirect foloase necuvenite;
- efectuarea de operațiuni financiare, ca acte de comerț, incompatibile cu funcția, atribuția sau însărcinarea pe care o îndeplinește o persoană ori încheierea de tranzacții financiare, utilizând informațiile obținute în virtutea funcției, atribuției sau însărcinării sale;
- folosirea, în orice mod, direct sau indirect, de informații ce nu sunt destinate publicității ori permiterea accesului unor persoane neautorizate la aceste informații;
- fapta persoanei care îndeplinește o funcție de conducere într-un partid, într-un sindicat sau patronat ori în cadrul unei persoane juridice fără scop patrimonial, de a folosi influența ori autoritatea sa în scopul obținerii pentru sine ori pentru altul de bani, bunuri sau alte foloase necuvenite.

¹⁵ Infracțiunile în legătură directă cu infracțiunile de corupție sunt prevăzute în art. 17 din Legea nr. 78/2000:

- tănuirea bunurilor provenite din săvârșirea unei infracțiuni de corupție sau asimilată infracțiunilor de corupție, precum și favorizarea persoanelor care au comis o astfel de infracțiune;
- asocierea în vederea săvârșirii unei infracțiuni de corupție sau asimilată infracțiunilor de corupție ori în legătură directă cu infracțiunile de corupție;
- falsul și uzul de fals săvârșite în scopul de a ascunde comiterea unei infracțiuni de corupție sau asimilată infracțiunilor de corupție;
- abuzul în serviciu contra intereselor publice, abuzul în serviciu contra intereselor persoanelor și abuzul în serviciu prin îngrădirea unor drepturi, săvârșite în realizarea scopului urmărit, printr-o infracțiune de corupție sau asimilată infracțiunilor de corupție;
- șantajul, săvârșit în legătură cu o infracțiune de corupție sau asimilată infracțiunilor de corupție;
- infracțiunile de spălare a banilor, prevăzute în Legea nr. 656/2002 pentru prevenirea și sancționarea spălării banilor, atunci când banii, bunurile sau alte valori provin din săvârșirea unei infracțiuni de corupție sau asimilată infracțiunilor de corupție;
- contrabanda cu bunuri provenite din săvârșirea unei infracțiuni de corupție sau asimilată infracțiunilor de corupție;
- infracțiunile prevăzute în Legea nr. 87/1994 pentru combaterea evaziunii fiscale săvârșite în legătură cu infracțiunile de corupție sau asimilate infracțiunilor de corupție;
- infracțiunea de bancrută frauduloasă și celelalte infracțiuni prevăzute în Legea nr. 31/1990 privind societățile comerciale săvârșite în legătură cu infracțiunile de corupție sau asimilate infracțiunilor de corupție;
- traficul de droguri, traficul de substanțe toxice și nerespectarea regimului armelor de foc și al munițiilor, săvârșite în legătură cu o infracțiune de corupție sau asimilată infracțiunilor de corupție;
- infracțiunile de trafic de persoane, prevăzute în Legea nr. 678/2001 privind prevenirea și combaterea traficului de persoane, săvârșite în legătură cu o infracțiune de corupție sau asimilată infracțiunilor de corupție;
- infracțiunea prevăzută în Ordonanța de urgență a Guvernului nr. 159/2001 pentru prevenirea și combaterea utilizării sistemului financiar-bancar în scopul finanțării de acte de terorism, aprobată prin Legea nr. 466/2002 (fapta persoanei de a pune la dispoziție sau de a colecta fonduri, direct sau indirect, știind că aceste fonduri sunt folosite, în total sau în parte, pentru săvârșirea actelor de terorism), săvârșită în legătură cu o infracțiune de corupție sau asimilată infracțiunilor de corupție.

¹⁶ Infracțiunile de fals sunt prevăzute în art. 282 – 294 din codul penal. Prezentăm doar denumirea fiecărei infracțiuni:

- falsificarea de monede sau de alte valori;
- falsificarea de timbre, mărci sau de bilete de transport;
- falsificarea de valori străine;
- deținerea de instrumente în vederea falsificării de valori;

infracțiunile de serviciu sau în legătură cu serviciul¹⁷;

b) infracțiuni împotriva intereselor financiare ale Comunităților Europene¹⁸;

c) practici sau tratamente preferențiale ori discriminatorii¹⁹ în exercitarea atribuțiilor oricăror autorități/instituții publice sau unități (inclusiv SRR, SRTv, AGERPRES);

d) încălcarea prevederilor privind incompatibilitățile²⁰ și

- falsificarea/folosirea instrumentelor oficiale (sigiliu, ștampile sau un instrument de marcare de care se folosesc autoritățile/instituțiile publice);
- falsul material în înscrisuri oficiale;
- falsul intelectual;
- falsul în înscrisuri sub semnătură privată;
- uzul de fals;
- falsul în declarații;
- falsul privind identitatea;
- falsul prin folosirea emblemei Crucii Roșii.

¹⁷ Infracțiunile de serviciu sau în legătură cu serviciul sunt prevăzute în art. 246 – 257 din codul penal. Prezentăm doar denumirea fiecărei infracțiuni:

- abuzul în serviciu contra intereselor persoanelor;
- abuzul în serviciu prin îngrădirea unor drepturi;
- abuzul în serviciu contra intereselor publice;
- neglijența în serviciu;
- purtarea abuzivă;
- neglijența în păstrarea secretului de stat;
- conflictul de interese;
- luarea de mită;
- darea de mită;
- primirea de foloase necuvenite;
- traficul de influență.

¹⁸ În limbaj comun, sunt infracțiunile privind „fondurile europene”. În Legea nr. 78/2000 pentru prevenirea, descoperirea și sancționarea faptelor de corupție, există Capitolul II – Secțiunea 4/1 (art. 18/1-18/5 din lege) denumită „Infracțiuni împotriva intereselor financiare ale Comunităților Europene”, în care sunt prevăzute ca infracțiuni fapte de tipul:

- folosirea sau prezentarea de documente ori declarații false, inexacte sau incomplete, care are ca rezultat obținerea pe nedrept de fonduri din bugetul general al Comunităților Europene sau din bugetele administrate de acestea ori în numele lor;
- omisiunea de a furniza, cu știință, datele cerute potrivit legii pentru obținerea de fonduri din bugetul general al Comunităților Europene sau din bugetele administrate de acestea ori în numele lor, dacă fapta are ca rezultat obținerea pe nedrept a acestor fonduri;
- schimbarea, fără respectarea prevederilor legale, a destinației fondurilor obținute din bugetul general al Comunităților Europene sau din bugetele administrate de acestea ori în numele lor;
- schimbarea, fără respectarea prevederilor legale, a destinației unui folos legal obținut, dacă fapta are ca rezultat diminuarea ilegală a resurselor din bugetul general al Comunităților Europene sau din bugetele administrate de acestea ori în numele lor;
- folosirea sau prezentarea de documente ori declarații false, inexacte sau incomplete sau omisiunea de a furniza, cu știință, datele cerute potrivit legii, care are ca rezultat diminuarea ilegală a resurselor din bugetul general al Comunităților Europene sau din bugetele administrate de acestea ori în numele lor;
- încălcarea din culpă, de către director, administrator sau persoana cu atribuții de decizie sau de control în cadrul unui agent economic, a unei îndatoriri de serviciu, prin neîndeplinirea acesteia sau prin îndeplinirea ei defectuoasă, dacă are ca rezultat obținerea pe nedrept a fondurilor europene sau diminuarea acestor fonduri ori săvârșirea unei infracțiuni de corupție ori de spălare a banilor în legătură cu fondurile Comunităților Europene, de către o persoană care se află în subordinea sa.

¹⁹ Definiția legală a discriminării, precum și detalii privind comportamentul discriminatoriu și egalitatea de tratament se găsesc în Ordonanța nr. 137/2000 privind prevenirea și sancționarea tuturor formelor de discriminare.

²⁰ Regimul incompatibilităților este prevăzut în art. 80 - 117 din Legea nr. 161/2003 privind unele măsuri pentru asigurarea transparenței în exercitarea demnităților publice, a funcțiilor publice și în mediul de afaceri, prevenirea și sancționarea corupției. În esență, incompatibilitățile constau în interzicerea ocupării sau păstrării anumitor funcții de către anumite persoane. Este de semnalat că incompatibilități pot fi prevăzute și de legile care reglementează

conflictele de interese²¹;

e) folosirea abuzivă a resurselor materiale sau umane;

f) partizanatul politic în exercitarea prerogativelor postului, cu excepția persoanelor alese sau numite politic;

g) încălcări ale legii în privința accesului la informații²² și a transparenței decizionale²³;

h) încălcarea prevederilor legale privind achizițiile publice²⁴ și finanțările nerambursabile²⁵;

i) incompetența sau neglijența în serviciu;

j) evaluări neobiective ale personalului în procesul

statutului unor categorii de personal sau organizarea și funcționarea autorităților/instituțiilor publice. De exemplu, Legea nr. 188/1999 privind Statutul funcționarilor publici prevede în art. 44 interdicția de ocupare a unor funcții/apartenența la partide politice. Art. 44 are următorul conținut:

„Art. 44. - (1) Funcționarilor publici le este interzis să ocupe funcții de conducere în structurile sau organele de conducere, alese sau numite, ale partidelor politice, definite conform statutului acestora, ale organizațiilor cărora le este aplicabil același regim juridic ca și partidelor politice sau ale fundațiilor ori asociațiilor care funcționează pe lângă partidele politice.

(2) Înalților funcționari publici le este interzis să facă parte din partide politice, organizații cărora le este aplicabil același regim juridic ca și partidelor politice sau din fundațiile ori asociațiile care funcționează pe lângă partidele politice.

(3) Funcționarii publici au obligația ca, în exercitarea atribuțiilor ce le revin, să se abțină de la exprimarea sau manifestarea publică a convingerilor și preferințelor lor politice, să nu favorizeze vreun partid politic sau vreo organizație căreia îi este aplicabil același regim juridic ca și partidelor politice.”

²¹ Regimul conflictului de interese este prevăzut în art. 70 - 79 din Legea nr. 161/2003 privind unele măsuri pentru asigurarea transparenței în exercitarea demnităților publice, a funcțiilor publice și în mediul de afaceri, prevenirea și sancționarea corupției. În esență, conflictul de interese constă într-o situație în care există un interes personal de natură patrimonială care afectează obiectivitatea exercitării funcției publice.

De asemenea, începând cu anul 2006 art. 253/1 din codul penal prevede infracțiunea de conflict de interese.

Textul art. 253/1 cod penal are următorul conținut:

„Art. 253/1. - (1) Fapta funcționarului public care, în exercițiul atribuțiilor de serviciu, îndeplinește un act ori participă la luarea unei decizii prin care s-a realizat, direct sau indirect, un folos material pentru sine, soțul său, o rudă ori un afin până la gradul II inclusiv, sau pentru o altă persoană cu care s-a aflat în raporturi comerciale ori de muncă în ultimii 5 ani sau din partea căreia a beneficiat ori beneficiază de servicii sau foloase de orice natură, se pedepsește cu închisoare de la 6 luni la 5 ani și interzicerea dreptului de a ocupa o funcție publică pe durată maximă.

(2) Dispozițiile alin. 1 nu se aplică în cazul emiterii, aprobării sau adoptării actelor normative.”

²² Accesul la informații este reglementat prin Legea nr. 544/2001 privind liberul acces la informațiile de interes public.

²³ Transparența decizională este reglementată prin Legea nr. 52/2003 privind transparența decizională în administrația publică.

²⁴ Achizițiile publice sunt reglementate prin Ordonanța de urgență nr. 34/2006 privind atribuirea contractelor de achiziție publică, a contractelor de concesiune de lucrări publice și a contractelor de concesiune de servicii.

²⁵ Principiile, cadrul general și procedura pentru atribuirea contractelor de finanțare nerambursabilă din fonduri publice sunt reglementate prin Legea nr. 350/2005 privind regimul finanțărilor nerambursabile din fonduri publice alocate pentru activități nonprofit de interes general. Potrivit acestei legi, solicitantii contractelor de finanțare nerambursabilă trebuie să fie persoane fizice sau persoane juridice fără scop patrimonial - asociații ori fundații constituite conform legii - sau culte religioase recunoscute conform legii. Atribuirea contractelor de finanțare nerambursabilă trebuie să se facă numai pe baza selecției publice de proiecte, procedură care permite atribuirea unui contract de finanțare nerambursabilă din fonduri publice, prin selectarea acestuia de către o comisie, pe baza unor principii de atribuire prevăzute expres de lege.

de recrutare, selectare, promovare, retrogradare și eliberare din funcție;

k) încălcări ale procedurilor administrative sau stabilirea unor proceduri interne cu nerespectarea legii;

l) emiterea de acte administrative sau de altă natură care servesc interese de grup sau clientelare;

m) administrarea defectuoasă sau frauduloasă a patrimoniului public și privat al autorităților/instituțiilor publice și al celorlalte unități prevăzute la art. 2 din lege;

n) încălcarea altor dispoziții legale care impun respectarea principiului bunei administrări și cel al ocrotirii interesului public.

Se poate observa că enumerarea din lege a categoriilor de fapte ce intră sub incidența avertizării de integritate este suficient de largă pentru a acoperi toate situațiile de însușire/risipire a banilor/resurselor publice și, în general de gestionare a treburilor publice.

VII. Există obligația de a sesiza mai întâi șeful ierarhic sau conducătorul instituției publice?

NU, nu există această obligație, avertizorul se poate adresa direct mass-media, fără a parcurge, în prealabil, o procedură care să implice sesizarea ierarhică, în cadrul instituției publice. În art. 6 din Legea nr. 571/2004 se prevede că sesizarea privind încălcarea legii sau a normelor deontologice și profesionale poate fi adresată, **alternativ sau cumulativ**, următorilor:

- șefului ierarhic al persoanei care a comis ilegalitatea;
- conducătorului entității din care face parte persoana care a comis ilegalitatea sau în care se semnalează practica ilegală, chiar dacă nu se poate identifica exact făptuitorul;
- comisiilor de disciplină sau altor organisme similare din cadrul entității din care face parte persoana care a încălcat legea;
- organelor judiciare (= organele de cercetare penală/poliția, parchetul, instanțele de judecată);
- organelor competente să constate și să cerceteze conflictele de interese și incompatibilitățile (= parchetul, A.N.I. – Agenția Națională pentru Integritate);
- comisiilor parlamentare;

- mass-media;

- organizațiilor profesionale, sindicale sau patronale;

- organizațiilor neguvernamentale (ONG-urile).

Din redactarea art. 6 din Legea nr. 571/2004, care conține sintagma „*alternativ sau cumulativ*”, rezultă că sesizarea poate fi adresată oricărui dintre destinatarii prevăzuți de lege și că este suficient să fie adresată unui singur destinatar pentru ca persoana care a făcut-o să fie considerată avertizor de integritate și, în consecință, să beneficieze de protecția prevăzută de legea pentru avertizori.

De exemplu, constituie avertizare de integritate o sesizare adresată direct mass-media, fără să fie necesar ca în prealabil ea să fi fost adresată șefului ierarhic sau conducerii entității și fără să fie necesar ca, după ce a fost prezentată în mass-media, ea să fie adresată organelor judiciare.

Enumerarea din art. 6 nu conține o ordine de preferință, ci o listă de posibili destinatari ai sesizării, din care persoana are dreptul să aleagă unul singur sau mai mulți, după cum consideră necesar. De asemenea, tot din art. 6 rezultă că, dacă a ales mai mulți destinatari, ordinea sesizării acestora este doar aceea pe care o alege persoana care face sesizarea, nefiind impusă prin lege o anumită ordine de adresare a sesizărilor. Acestea sunt consecințele redactării textului art. 6, care include sintagma „*alternativ sau cumulativ*” atunci când e vorba de destinatarii sesizărilor. Persoana care face sesizarea este singura care are dreptul legal de a alege dacă se adresează unuia sau mai multor destinatari ori tuturor destinatariilor și nu poate fi obligată să sesizeze prioritar un anumit destinatar.

O astfel de redactare exprimă intenția legiuitorului de crea o reglementare care să faciliteze efectiv aducerea la cunoștință publică a încălcărilor legii. Posibilitatea de adresare direct presei, comisiilor parlamentare, ONG-urilor sau altor organisme are ca scop eliminarea oricăror bariere formale din calea dezvăluirilor, inclusiv a barierelor constând în trepte ierarhice interne obligatoriu de urmat.

REMARCĂ

Potrivit art. 11 din Legea nr. 571/2004, în termen de 30 de zile de la intrarea în vigoare a prezentei legi (mai precis, de la 20 decembrie 2004), autoritățile publice, instituțiile publice și celelalte unități bugetare prevăzute la art. 2 au obligația să își pună de acord regulamentele de ordine interioară cu prevederile Legii nr. 571/2004.

Aceasta înseamnă că și în regulamentele de ordine

interioară/regulamentele interne/regulamentele de organizare și funcționare ale SRTv, SRR și AGERPRES ar fi trebuit introduse prevederi în acord cu art. 6 din Legea nr. 571/2004, în sensul că sesizarea privind încălcarea legii sau a normelor deontologice și profesionale poate fi adresată, la libera alegere a persoanei, unuia sau mai multor dintre următorii: presa, comisiile parlamentare, organele judiciare/ANI, șeful ierarhic, conducătorului entității, organizațiilor profesionale, sindicale sau patronale, ONG-urilor.

Din păcate, reglementările interne ale celor 3 entități au fost modificate după intrarea în vigoare a Legii 571/2004, dar modificările nu corespund cerințelor acestei legi.

VIII. Regulamentele interne ale SRR, SRTv, AGERPRES

Astfel, actualul **Regulament intern al SRR** nu este în concordanță cu prevederile art. 6 din Legea nr. 571/2004, întrucât prevede în art. 17 că:

„Art. 17

(1) Personalul din SRR poate avertiza în interes public printr-o sesizare făcută cu bună-credință cu privire la orice faptă care presupune o încălcare a legii, a deontologiei profesionale sau principiilor bunei administrări, eficienței, eficacității, economicității și transparenței.

(2) Sesizarea va fi adresată directorului general al instituției.

(3) Directorul general va comunica în scris petentului, în termen de 30 de zile de la primirea sesizării decizia și/sau măsurile dispuse pentru soluționarea situației.

(4) Persoanele încadrate în SRR și care sesizează încălcări ale legii săvârșite în cadrul instituției se bucură de prevederile Legii nr. 571/2004 privind avertizorul public.”

Art. 67 din același regulament include în noțiunea de *abatere disciplinară* și încălcarea regulamentului intern. De aceea, adresarea sesizării de integritate altui destinatar decât directorului general al instituției (de exemplu, presei) constituie abatere disciplinară, ca încălcare a unei norme din regulament (art. 17 alineat 2 - care prevede explicit și restrictiv cui trebuie adresată sesizarea de integritate).

Se observă că art. 17 alineat 2 din Regulament, care prevede obligativitatea adresării sesizărilor de integritate directorului general al instituției, încalcă în mod vădit dispoziția legală (art. 6 din Legea nr. 571/2004) potrivit căreia sesizarea de integritate poate fi adresată, la

alegerea persoanei, direct presei sau/și altor organisme exterioare SRR.

În acest context, este de subliniat prevederea art. 4 lit. d) teza II din Legea 571/2004, din cadrul principiului nesancționării abuzive, potrivit căreia „În cazul avertizării în interes public, nu sunt aplicabile normele deontologice sau profesionale de natură să împiedice avertizarea în interes public.”

Nici **Regulamentul de organizare și funcționare al SRTv** nu este în concordanță cu prevederile art. 6 din Legea nr. 571/2004. Astfel, la pct. 4 din Capitolul V.6 – Obligații din Regulament se prevede că:

„V.6 – Obligații

.....

4. În cazul în care salariații SRTv constată orice fel de încălcare a legislației în vigoare, a deontologiei sau a principiilor bunei administrări, eficienței, eficacității, economicității și transparenței, aceștia au obligația de a transmite în scris Cancelariei PDG, o avertizare în interes public prin care să sesizeze faptele constatate.

De asemenea, la pct. 5 din Capitolul V.6 – Obligații din Regulament se prevede și un termen (foarte scurt) în care trebuie formulată sesizarea:

„V.6 – Obligații

.....

5. Avertizarea în interes public se va face în termen de 5 zile de la constatarea încălcării legislației în vigoare, a deontologiei sau a principiilor bunei administrări, eficienței, eficacității, economicității și transparenței.

Obligația ca sesizarea de integritate să fie transmisă în scris cancelariei PDG (a cărei încălcare constituie și se sancționează ca *abatere disciplinară*), este în contradicție vădită cu prevederea legală (art. 6 din Legea nr. 571/2004) potrivit căreia sesizarea de integritate poate fi adresată, la alegerea persoanei, direct presei sau/și altor organisme exterioare SRTv. Totodată, prevederea unui termen pentru formularea sesizării este de natură a restrânge nelegal dreptul de a sesiza, întrucât Legea nr. 571/2004 nu prevede un anumit termen în care sesizarea trebuie făcută. Prevederea în regulament a unui termen de sesizare este o adăugare nepermisă la lege și are drept consecință impunerea pentru avertizor a unei obligații suplimentare, neprevăzute de lege. De altfel, nici în „legea generală” a petițiilor (sesizări/reclamații/cereri), respectiv Ordonanța nr. 27/2002 privind reglementarea activității de soluționare a petițiilor, nu se prevede vreun termen în care sesizările sau reclamațiile trebuie formulate, dar se prevede un termen în care entitățile sesizate trebuie să răspundă.

La pct. 9 și 10 ale Capitolului V.7 – Interdicții din Regulamentul de organizare și funcționare al SRTv este interzis explicit dreptul avertizorului de integritate de a face publice încălcările constatate în cadrul SRTv, ceea ce constituie o încălcare evidentă a art. 6 din Legea 571/2004, care conferă dreptul avertizorului de a se adresa presei și altor organisme exterioare SRTv. Iată ce prevăd pct. 9 și 10 ale Capitolului V.7 – Interdicții din Regulament:

„9. Personalul angajat al Societății Române de Televiziune nu poate să facă publice, indiferent de mijloacele de comunicare în masă, opiniile sale negative referitoare la nemulțumirile privind organizarea și funcționarea serviciului public de televiziune înainte de a se folosi de drepturile asigurate prin prezentul Regulament.

10. Personalul angajat al Societății Române de Televiziune nu poate să facă publice, indiferent de mijloacele de comunicare în masă, opiniile sale cu privire la activitatea sa sau a instituției, organizarea SRTv și/sau a personalului acestei instituții decât prin intermediul Direcției Marketing și Comunicare de Produs sau al Cancelariei PDG.”

Este de menționat că, potrivit pct. 5 lit. i) al Capitolului V.8 – Sancțiuni din Regulamentul de organizare și funcționare al SRTv, adresarea unei sesizări de integritate care privește fapte din SRTv în alte condiții decât cele stabilite prin Regulament (adică, în termen de 5 zile de la constatare și nepublic, adică doar către cancelaria PDG) constituie o abatere disciplinară deosebit de gravă care se poate sancționa direct cu concedierea persoanei. Textul este următorul:

„V.8. SANCTIUNI

.....

5. Sunt considerate fapte deosebit de grave, respectiv abateri disciplinare, care pot conduce la concedierea/ desfacerea disciplinară a contractului individual de muncă al salariatului următoarele:

.....

i) exprimarea publică, indiferent de mijloace, a unor opinii critice la adresa serviciului public de televiziune în afara cadrului stabilit de prezentul Regulament.

.....”.

Și această reglementare de la pct. 5 lit. i) al Capitolului V.8 – Sancțiuni din Regulamentul de organizare și funcționare al SRTv este în contradicție vadiată cu prevederea legală (art. 6 din Legea nr. 571/2004) potrivit căreia sesizarea de integritate poate fi adresată, la alegerea persoanei, direct presei sau/și altor organisme exterioare SRTv prin care se realizează publicitatea sesizării (comisii

parlamentare, ONG-uri, organizații profesionale, sindicale sau patronale).

Și în acest caz este de subliniat prevederea art. 4 lit. d) teza II din Legea 571/2004, din cadrul principiului nesanționării abuzive, potrivit căreia **„În cazul avertizării în interes public, nu sunt aplicabile normele deontologice sau profesionale de natură să împiedice avertizarea în interes public.”**

De asemenea, **Regulamentul intern al AGERPRES** nu este în concordanță cu prevederile art. 6 din Legea nr. 571/2004. Astfel, art. 10 prevede că sesizarea de integritate trebuie adresată numai consiliului director:

„Art. 10. – Personalul din AGERPRES poate avertiza, în interes public, printr-o sesizare făcută cu bună-credință Consiliului Director cu privire la orice faptă care presupune o încălcare a legii, a deontologiei profesionale sau a principiilor bunei administrări, eficienței, eficacității, economicității și transparenței, în conformitate cu Legea nr. 571/2004 privind protecția personalului din autoritățile publice, instituțiile publice și din alte unități care semnaleză încălcări ale legii.”

Și în acest caz, adresarea sesizării de integritate unui alt destinatar decât consiliului director (de exemplu, presei) constituie *abatere disciplinară*. Această concluzie rezultă din art. 49 al. 3 și 5 din Regulamentul de organizare și funcționare al AGERPRES, potrivit căruia constituie abatere disciplinară nerespectarea prevederilor din Regulamentul intern.

Este evident că art. 10 din Regulament, care prevede obligativitatea adresării sesizărilor de integritate consiliului director al instituției, încalcă în mod vădit dispoziția legală (art. 6 din Legea nr. 571/2004) potrivit căreia sesizarea de integritate poate fi adresată, la alegerea persoanei, direct presei sau/și altor organisme exterioare AGERPRES.

Din nou, subliniem prevederea art. 4 lit. d) teza II din Legea 571/2004, din cadrul principiului nesanționării abuzive, potrivit căreia **„În cazul avertizării în interes public, nu sunt aplicabile normele deontologice sau profesionale de natură să împiedice avertizarea în interes public.”**

IX. Este corect să se prevadă în „reglementări interne” (regulamente, contract colectiv, contract individual etc.) reguli derogatorii de la Legea nr. 571/2004, care restrâng aplicarea acestei legi?

NU. Am dat ca exemplu de încălcare a Legii 571/2004 unele prevederi din regulamente, dar astfel de restricții pot să apară și în alte reglementări ale drepturilor și obligațiilor personalului celor 3 entități. Ele nu vor putea fi opuse persoanei, chiar dacă a semnat pentru ele, întrucât aplicarea unei legi este obligatorie, iar persoanele, fizice sau/și juridice, nu pot încheia contracte sau alte înțelegeri prin care să convină ca o anumită lege sau anumite articole dintr-o lege nu li se aplică.

De aceea, este absolut necesar ca regulamentele celor 3 instituții să fie modificate în sensul includerii în acestea a prevederilor corespunzătoare celor din art. 6 din Legea nr. 571/2004, care permit ca sesizarea de integritate să fie adresată, la libera alegere a persoanei, oricărui dintre destinatarii prevăzuți de lege și fără vreo ordine de prioritate. În măsura în care există și alte reglementări care conțin prevederi contrare Legii 571/2004, toate regulile pe care le conțin și sunt contrare acestei legi vor trebui eliminate.

Dar, chiar în situația în care aceste regulamente nu vor fi modificate, avertizorul are dreptul să ignore respectivă interdicții și să procedeze, conform propriei alegeri, la sesizarea alternativă sau cumulativă a presei ori a altor entități, potrivit art. 6 din Legea 571/2004. Acest drept de a ignora regulamentele care împiedică avertizarea publică îi este conferit de art. 4 lit. d) teza II din Legea 571/2004, din cadrul principiului nesancționării abuzive, potrivit căruia „În cazul **avertizării în interes public, nu sunt aplicabile normele deontologice sau profesionale de natură să împiedice avertizarea în interes public.**”

X. Cum este protejat avertizorul de integritate?

În esență, în art. 7 – 9 și în art. 4 din Legea 571/2004 sunt prevăzute 4 măsuri de protecție pentru avertizor:

1. Interzicerea sancționării disciplinare/administrative a avertizorului pentru sesizări de integritate făcute cu bună-credință
2. Protejarea datelor de identitate ale avertizorului, dar numai pentru anumite sesizări de integritate
3. Asigurarea unei publicități sporite a cercetării disciplinare a avertizorului pentru un act de avertizare
4. Prevederea în lege a unor principii care guvernează protecția avertizării în interes public.

1. Interzicerea sancționării disciplinare/administrative a avertizorului pentru sesizări de integritate făcute cu bună-credință (art. 9 din Legea 571/2004)

Consecințe practice ale acestei interdicții legale:

A) Dacă în urma verificării sesizării de integritate se constată că avertizorul a acționat cu rea-credință, el va putea fi sancționat disciplinar pentru că a formulat această sesizare, întrucât legea protejează numai pe avertizorii care acționează cu bună-credință (pentru detalii cu privire la noțiunea de bună-credință, a se vedea pct. 3 și 5 din prezentul ghid)

B) Instanța poate dispune anularea sancțiunii disciplinare sau administrative aplicate unui avertizor, dacă sancțiunea a fost aplicată ca urmare a unei avertizări în interes public, făcută cu bună-credință.

Consecința practică specifică SRR, SRTv, AGERPRES – Dacă personalul acestor instituții este sancționat disciplinar pe motiv că, deși a formulat cu bună-credință o sesizare de integritate, a încălcat prevederile din regulamentele interne care impun interdicția de adresare către presă sau către alte organisme exterioare directorului general al instituției, cancelariei PDG sau consiliului director, instanța va putea anula sancțiunea disciplinară²⁶.

²⁶ ATENȚIE! Procesul din instanță poate fi ceva mai complicat decât pare la prima vedere, intrând în discuție și o eventuală ridicare a excepției de nelegalitate a reglementării interne (care încalcă în mod vădit o prevedere legală, respectiv art. 6 din Legea nr. 571/2004). De asemenea, în instanță va trebui invocat și art. 4 lit. d) teza II din Legea 571/2004, din cadrul principiului nesancționării abuzive, potrivit căruia „În cazul avertizării în interes public, nu sunt aplicabile normele deontologice sau profesionale de natură să împiedice avertizarea în interes public”. Pentru o apărare eficientă în fața instanței de judecată, este recomandabil ca avertizorul (care se poate apăra și singur în instanță) să apeleze la serviciile unui avocat.

C) Instanța verifică proporționalitatea sancțiunii aplicate avertizorului pentru o abatere disciplinară, prin compararea cu practica sancționării sau cu alte cazuri similare din cadrul aceleiași autorități publice, instituții publice sau unități bugetare, pentru a înlătura posibilitatea sancționării ulterioare și indirecte a actelor de avertizare în interes public, protejate prin prezenta lege.

OBSERVAȚIE

S-ar putea reproșa acestui text lege, care interzice formal sancționarea disciplinară a avertizorului pentru sesizarea făcută cu bună-credință, o anumită inocență nejustificată a legiuitorului. Aceasta deoarece, în realitate, „sancționarea” avertizorului care „dă din casă” cunoaște forme mult mai rafinate decât represiunea fațișă pe motiv că a făcut acea sesizare. De exemplu, o formă disimulată de represiune poate consta într-un exces de zel al superiorilor avertizorului în a verifica/supraveghea modul în care acesta își desfășoară activitatea și în a vâna cele mai mici greșeli (conduită la limita hărțuirii, fără însă a putea fi calificată ca hărțuire). Astfel, se poate ajunge la o situație întâlnită în realitate, în care avertizorul nu este sancționat/dat afară, ci pleacă singur, pentru a pune capat „hachițelor” zilnice pe care trebuie să le suporte.

2. Protejarea datelor de identitate ale avertizorului, dar numai pentru anumite sesizări de integritate (art. 7 alin. 2 și art. 8 din Legea 571/2004)

Legea prevede 2 situații în care datele de identitate ale avertizorului sunt protejate, prin ascunderea identității²⁷:

A) Cel reclamat prin avertizarea în interes public este șef ierarhic, direct sau indirect, ori are atribuții de control, inspecție și evaluare a avertizorului.

Art. 7 al. 2 din lege prevede ca, în acest caz, identitatea avertizorului va fi protejată obligatoriu, prin ascunderea identității, de către comisia de disciplină sau alt organism similar care îl anchetează pe cel reclamat.

Legea nu prevede că este nevoie de o cerere/solicitare formulată de avertizor pentru protejarea identității, de unde rezultă că măsurile de protejare a identității trebuie luate de comisie, din proprie inițiativă.

Se observă că obligația de protejare a identității avertizorului este prevăzută de lege numai pentru comisia care-l cercetează pe „șeful” reclamat, dar nu și pentru cel/cei care au primit sesizarea de integritate sau care au intrat în contact cu ea anterior acelei comisii.

²⁷ Sintagma „ascunderea identității” este prevăzută în partea finală a art. 7 al. 2 din Legea 571/2004.

Această omisiune din lege este de natură a diminua protecția cuvenită avertizorului de integritate.

B) Protejarea identității avertizorului care sesizează fapte de o anumită natură, respectiv²⁸:

- infracțiuni de corupție;
- infracțiuni asimilate infracțiunilor de corupție;
- infracțiuni în legătură directă cu infracțiunile de corupție;
- infracțiunile de fals;
- infracțiunile de serviciu sau în legătură cu serviciul;
- infracțiuni împotriva intereselor financiare ale Comunităților Europene.

Legea prevede că **protejarea identității** avertizorului trebuie făcută **din oficiu**²⁹. Aceasta înseamnă că oricine primește sau intră în contact cu o sesizare de integritate privind infracțiuni de corupție, în sens larg (inclusiv infracțiunile asimilate și cele în legătură directă cu corupția), infracțiuni de fals, infracțiuni de neglijență în serviciu, abuz în serviciu, purtare abuzivă, conflict de interese, infracțiuni privind „fondurile europene” are obligația ca, din proprie inițiativă, fără a fi nevoie de vreo cerere/solicitare în acest sens din partea avertizorului, să protejeze, să nu facă cunoscută altora identitatea avertizorului³⁰.

OBSERVAȚIE

Realitatea de zi cu zi aduce tot mai multe argumente în sensul că un secret este din ce în ce mai greu de păstrat de către persoane/structuri care nu au o pregătire/educație specială în acest sens. „Scurgerile” de informații din diverse domenii sunt relativ frecvente și nu există motive pentru a crede că informațiile privind identitatea avertizorului sunt mai în siguranță decât celelalte informații.

De aceea, chiar dacă există o prevedere legală în sensul protejării identității avertizorului pentru anumite cazuri de sesizări, simpla inserare în lege a unui text nu oferă, în practică, și garanțiile reale că acel text va putea fi aplicat eficient și că el va putea funcționa ca o pavăză reală pentru avertizor.

²⁸ Detalii cu privire la categoriile de infracțiuni din următoarea enumerare au fost prezentate la pct. 6 al prezentului ghid.

²⁹ Este o prevedere expresă a art. 8 din Legea 571/2004.

³⁰ Art. 12 alin. 2 lit. a) din Legea nr. 682/2002 privind protecția martorilor, la care face trimitere art. 8 din Legea 57/2004, prevede următoarele:

„Art. 12.-

(2) Măsurile de protecție ce pot fi prevăzute, singure sau cumulat, în cadrul schemei de sprijin sunt:

a) **protecția datelor de identitate a martorului protejat**’.

Tot în practică, cea mai bună metodă de protejare a identității unei persoane este ca aceasta să nu fie cunoscută de la bun început. Dar, dacă identitatea reală este cunoscută de mai multe persoane, din diverse entități, care pot primi sesizarea de integritate și abia după aceea se pune problema ca persoanele care au intrat în contact cu sesizarea să protejeze identitatea cunoscută, șansele ca această protecție să fie și efectivă scad direct proporțional cu numărul persoanelor implicate în acest cerc.

Din aceste motive, se poate pune în discuție posibilitatea protejării identității avertizorului chiar din momentul întocmirii sesizării privind anumite categorii de fapte, considerate grave și pentru care există un interes crescut din partea societății pentru a fi combătute. Cu alte cuvinte, este vorba despre (re)deschiderea unei alte discuții, în legătură cu **sesizările anonime**.

Regula general aplicabilă în cazul oricăror petiții, sesizări, reclamații etc. este că anonimele nu se iau în considerare. Legea cadru a petițiilor (OG 27/2002) prevede în art.7 că anonimele se clasează pentru acest motiv.

După cum am arătat, și în cazul sesizărilor de integritate regula este că sesizarea trebuie semnată de avertizor, care trebuie să-și indice numele real și domiciliul real.

Și în materie penală, un denunț nesemnat sau fără datele de identificare ale denunțătorului nu poate constitui un act valabil de sesizare a organelor de anchetă (parchet, poliție).

Numai că, dacă sesizarea anonimă în materie penală (deci, cu privire la săvârșirea unei infracțiuni) cuprinde descrieri exacte și detaliate ale unor fapte și indică/prezintă dovezi certe, probe concrete și verificabile, care atestă existența faptelor relatate, ea va putea fi valorificată ca temei pentru **sesizarea din oficiu** a organelor de anchetă. În acest sens, art. 221 din Codul de procedură penală prevede că organul de urmărire penală este obligat să se sesizeze din oficiu atunci când află pe orice altă cale (alta decât plângerea sau denunțul semnate, deci și pe calea unei sesizări anonime) că s-a săvârșit o infracțiune.

Deci, în materie penală este posibil ca o sesizare anonimă, dar care conține date concrete și indică/prezintă probe certe cu privire la săvârșirea unei infracțiuni poate constitui o informație rezonabilă care să stea la baza unei sesizări din oficiu.

Această practică ar putea fi transferată și în cazul sesizărilor de integritate pentru anumite categorii de fapte: infracțiuni de corupție în sens larg, infracțiuni de fals, infracțiuni de neglijență în serviciu, abuz în serviciu, purtare abuzivă, conflict de interese, infracțiuni privind „fondurile europene”. Dacă sesizarea este anonimă, dar

în conținutul său sunt descrise exact și detaliat fapte cu privire la care se și indică/prezintă dovezi certe, probe concrete și verificabile, care atestă existența faptelor relatate, ar trebui ca și acestor sesizări să li se dea curs, în sensul de a proceda la verificări privind, cel puțin, veridicitatea celor sesizate. Descrierea faptelor și indicarea/prezentarea/anexarea probelor, a dovezilor concludente pot constitui indicii de seriozitate și veridicitate a sesizării, iar faptul că ea are caracter anonim nu ar trebui să afecteze problema substanță, cea a existenței unei încălcări a legii, încălcare care există în mod independent de indicarea sau nu a identității autorului sesizării.

Desigur, discuțiile sunt ceva mai complexe, se poate discuta despre lipsa de moralitate a unei sesizări anonime, despre „lașitatea” autorului și despre imposibilitatea tragerii la răspundere penală pentru denunțare calomnioasă a celor care acționează cu rea-credință, dar o dezbatere și o abordare pragmatică a chestiunii va lămurii măcar ordinea actuală de priorități din societate. Mai precis, dacă dezvăluirea faptelor ilicite grave și actuale (corupție, conflict de interese etc.) are prioritate sau nu în fața regulii de până acum că sesizările anonime nu se iau în seamă.

Este adevărat că, în cazul unei sesizări anonime, avertizorul nu va putea beneficia de măsurile de protecție prevăzute de Legea 571/2004, pentru că se pune problema - dificilă - de a dovedi că este autorul sesizării anonime, numai că el nici nu va mai avea nevoie de acele măsuri de protecție, întrucât va avea identitatea protejată încă de la început, ca efect al anonimizării sesizării și, din acest motiv, nu va mai putea fi supus acțiunilor de pedepsire/răzbunare din cadrul autorității/instituției publice/unității bugetare din care face parte.

Ca o concluzie, ar fi de dorit ca Legea 571/2004 să conțină o reglementare și cu privire la regimul sesizărilor de integritate „anonime” care prezintă cel puțin aparența veridicității. Aceasta deoarece trebuie avute în vedere realitățile ce țin de actualitatea și specificul mediului social, realități în care devine deosebit de riscantă denunțarea unor fapte grave de către cei care au aflat de săvârșirea lor. În astfel de cazuri, indicarea numelui și adresei îl pot transforma pe avertizor într-o țintă foarte vizibilă și accesibilă, ceea ce justifică, într-o măsură substanțială, dorința acestuia de a-și păstra anonimul. Avertizorul de integritate nu trebuie să fie, întotdeauna, un erou, iar actul de avertizare nu trebuie să fie accesibil doar eroilor. Altfel, el va deveni la fel de rar ca și eroii.

3. Asigurarea unei publicități sporite a cercetării disciplinare a avertizorului pentru un act de avertizare (art. 7 alin. 1 din Legea 571/2004)

Avertizorul de integritate poate fi supus unei proceduri de sancționare disciplinară/administrativă pentru un act de avertizare, de exemplu în cazul în care sesizarea a fost făcută de avertizor cu rea-credință.

Într-o astfel de situație, legea prevede că, la cererea avertizorului cercetat disciplinar ca urmare a unui act de avertizare, comisiile de disciplină sau alte organisme similare din cadrul autorităților/instituțiilor publice sau al altor unități bugetare au obligația de a invita presa și un reprezentant al sindicatului sau al asociației profesionale. Anunțul se face prin comunicat pe pagina de Internet a autorității/instituției publice sau a unității bugetare, cu cel puțin 3 zile lucrătoare înaintea ședinței, sub sanțiunea nulității raportului și a sancțiunii disciplinare aplicate.

Din reglementarea legală rezultă următoarele:

A) **Publicitatea sporită** este prevăzută de lege **numai pentru cazurile de cercetare disciplinară a avertizorului pentru un act de avertizare**. Rezultă că dacă avertizorul este cercetat pentru altă abatere disciplinară decât un act de avertizare, el nu va putea solicita publicitatea sporită;

B) Publicitatea sporită **constă în invitarea presei și a unui reprezentant** al sindicatului sau al asociației profesionale pentru a asista la lucrările comisiei de disciplină sau ale altor organisme similare din cadrul autorităților/instituțiilor publice sau celorlalte unități care intră sub incidența Legii 571/2004;

C) Publicitatea sporită **trebuie cerută** de avertizor, deci nu se dispune din oficiu (legea nu prevede o anumită formă a cererii, deci ea ar putea fi formulată și oral; dar, pentru a se putea dovedi, în caz de nevoie, că o astfel de cerere a fost făcută, este recomandabil ca ea să fie formulată în scris);

D) Odată cerută de avertizor, publicitatea sporită este **obligatorie**, în sensul că respectiva comisie de disciplină/organism similar comisiei de disciplină are obligația de **a publica pe pagina de Internet a autorității/instituției publice/unității bugetare**, cu cel puțin **3 zile lucrătoare** înaintea ședinței, **un anunț** prin care *presa și un reprezentant al sindicatului sau al asociației profesionale* sunt invitați să asiste la lucrări.

Drept consecință, în cazul în care anunțul-invitație a fost postat în locul și în termenul prevăzute de lege, lucrările comisiei pot avea loc, chiar dacă nu se prezintă niciun reprezentant al presei sau al sindicatului/asociației. Pentru a da mai multă eficiență informării/invitării presei și a reprezentanților sindicatului /asociației profesionale (care, probabil, nu accesează zilnic pagina de internet a respectivei autorități/instituții în căutare de anunțuri de ședințe cu publicitate largită), este recomandabil ca, după

ce a depus la comisie cererea de asigurare a publicității largite, avertizorul să ia legătura cu reprezentanții presei și ai sindicatului/asociației profesionale pentru a-i informa și pe cale directă despre data, locul și obiectul ședinței comisiei de disciplină;

E) Dacă anunțul-invitație nu a fost postat în locul și în termenul prevăzute de lege, comisia va trebui să-și amâne lucrările, până când condițiile legale de asigurare a publicității vor fi îndeplinite. În cazul în care comisia își continuă lucrările cu încălcarea acestor condiții de informare a reprezentanților presei și ai sindicatului/asociației profesionale, legea prevede că **raportul întocmit și sancțiunea aplicată sunt nule absolut**. Desigur, constatarea nulității absolute se face de instanța de judecată, în cadrul unui proces ce va trebui inițiat de avertizor și în care va ataca în instanță sancțiunea ce i-a fost aplicată cu încălcarea legii. În acest caz, avertizorul va trebui să dovedească:

- că a fost cercetat și sancționat disciplinar pentru un act de avertizare;

- că a formulat cerere pentru publicitate largită a ședinței și că respectiva comisie nu și-a îndeplinit obligația de a anunța, în termenul legal și/sau la locul legal (pagina de internet a autorității/instituției publice/unității bugetare) pe reprezentanții presei și ai sindicatului/asociației profesionale în legătură cu data locul și obiectul ședinței.

Este de remarcat că anunțul-invitație postat pe pagina de internet trebuie adresat atât reprezentanților presei, cât și celor ai sindicatului/asociației profesionale. Dacă anunțul este adresat doar reprezentanților presei sau doar reprezentanților sindicatului/asociației profesionale, legea nu a fost respectată. De asemenea, dacă anunțul este adresat corect, dar este postat cu mai puțin de 3 zile lucrătoare înainte de data ședinței, legea nu este respectată. Totodată, dacă anunțul este făcut cu 3 zile lucrătoare înainte de ședință, dar nu este postat pe pagina de internet a autorității/instituției publice/unității bugetare, ci în alt loc, legea nu a fost respectată. De fiecare dată, nerespectarea legii, atrage sancțiunea nulității absolute a raportului întocmit și a sancțiunii aplicate.

4. Prevederea în lege a unor principii care guvernează protecția avertizării în interes public (art. 4 din Legea 571/2004)

În art. 4 din Legea 571/2004 sunt prevăzute 8 principii care guvernează protecția avertizării în interes public. Cu excepția prevederii care lipsește de aplicabilitate normele deontologice sau profesionale emise de autorități/instituții publice care sunt de natură să

împiedice avertizarea în interes public (art. 4 lit. b teza II din Legea 571/2004), se poate afirma că aceleași 8 principii guvernează nu numai o avertizare de integritate, ci, în general, orice formă de exercitare a dreptului de a adresa petiții, sesizări, reclamații etc.

Ar fi fost mult mai util pentru buna funcționare a mecanismului avertizorilor de integritate ca art. 4 să conțină mult mai multe prevederi specifice acestui gen aparte de sesizare.

Cele 8 principii prevăzute în art. 4 din Legea 571/2004 sunt următoarele:

- principiul legalității = entitățile publice au obligația de a respecta drepturile și libertățile cetățenilor, normele procedurale, libera concurență și tratamentul egal acordat beneficiarilor serviciilor publice, potrivit legii;

- principiul supremației interesului public = ordinea de drept, integritatea, imparțialitatea și eficiența autorităților/instituțiilor publice sunt ocrotite și promovate de lege;

- principiul responsabilității = orice persoană care semnalează încălcări ale legii este datoare să susțină reclamația cu date sau indicii privind fapta săvârșită;

- principiul nesancționării abuzive = nu pot fi sancționate persoanele care reclamă ori sesizează încălcări ale legii, direct sau indirect, prin aplicarea unei sancțiuni inechitabile și mai severe pentru alte abateri disciplinare. Face parte din acest principiu și regula potrivit căreia **în cazul avertizării în interes public, nu sunt aplicabile**

normele deontologice sau profesionale de natură să împiedice avertizarea în interes public;

- principiul bunei administrări = autoritățile publice, instituțiile publice și celelalte entități prevăzute la art. 2 sunt datoare să își desfășoare activitatea în realizarea interesului general, cu un grad ridicat de profesionalism, în condiții de eficiență, eficacitate și economicitate a folosirii resurselor;

- principiul bunei conduite = este ocrotit și încurajat actul de avertizare în interes public cu privire la aspectele de integritate publică și bună administrare, cu scopul de a spori capacitatea administrativă și prestigiul autorităților publice, instituțiilor publice și al celorlalte entități;

- principiul echilibrului = nicio persoană nu se poate prevala de prevederile prezentei legi pentru a diminua sancțiunea administrativă sau disciplinară pentru o faptă a sa mai gravă;

- principiul bunei-credințe = este ocrotită persoana încadrată într-o autoritate publică, instituție publică sau în altă entitate, care a făcut o sesizare, convinsă fiind de realitatea stării de fapt sau că fapta constituie o încălcare a legii. După cum am mai arătat, principiul prezumării bunei-credințe este un principiu aplicabil în orice materie, civilă sau penală, dintr-un sistem de drept, deci nu poate fi considerat un principiu dedicat în mod special protecției avertizorului.

ANEXA

Lege nr. 571 din 14/12/2004

A N E X A

Lege nr. 571 din 14/12/2004

privind protecția personalului din autoritățile publice, instituțiile publice și din alte unități care semnaleză încălcări ale legii

(Publicata în Monitorul Oficial, Partea I nr. 1214 din 17/12/2004)

Parlamentul României adoptă prezenta lege.

CAPITOLUL I Dispoziții generale

Art. 1. - Prezenta lege reglementează unele măsuri privind protecția persoanelor care au reclamat ori au sesizat încălcări ale legii în cadrul autorităților publice, instituțiilor publice și al altor unități, săvârșite de către persoane cu funcții de conducere sau de execuție din autoritățile, instituțiile publice și din celelalte unități bugetare prevăzute la art. 2.

Art. 2. - (1) Dispozițiile prezentei legi se aplică autorităților și instituțiilor publice din cadrul administrației publice centrale, administrației publice locale, aparatului Parlamentului, aparatului de lucru al Administrației Prezidențiale, aparatului de lucru al Guvernului, autorităților administrative autonome, instituțiilor publice de cultură, educație, sănătate și asistență socială, companiilor naționale, regiilor autonome de interes național și local, precum și societăților naționale cu capital de stat.

(2) Prezenta lege se aplică și persoanelor numite în consilii științifice și consultative, comisii de specialitate și în alte organe colegiale organizate în structura ori pe lângă autoritățile sau instituțiile publice.

Art. 3. - În înțelesul prezentei legi, termenii și expresiile de mai jos au următoarea semnificație:

a) avertizare în interes public înseamnă sesizarea făcută cu bună-credință cu privire la orice faptă care presupune o încălcare a legii, a deontologiei profesionale sau a principiilor bunei administrări, eficienței, eficacității, economicității și transparenței;

b) avertizor înseamnă persoana care face o sesizare potrivit lit. a) și care este încadrată în una dintre autoritățile publice, instituțiile publice sau în celelalte unități prevăzute la art. 2;

c) comisie de disciplină înseamnă orice organ însărcinat cu atribuții de cercetare disciplinară, prevăzut de lege sau de regulamentele de organizare și funcționare a autorităților publice, instituțiilor publice sau a celorlalte unități prevăzute la art. 2.

CAPITOLUL II Principii generale

Art. 4. - Principiile care guvernează protecția avertizării în interes public sunt următoarele:

a) principiul legalității, conform căruia autoritățile publice, instituțiile publice și celelalte unități prevăzute la art. 2 au obligația de a respecta drepturile și libertățile cetățenilor, normele procedurale, libera concurență și tratamentul egal acordat beneficiarilor serviciilor publice, potrivit legii;

b) principiul supremației interesului public, conform căruia, în înțelesul prezentei legi, ordinea de drept, integritatea, imparțialitatea și eficiența autorităților publice și instituțiilor publice, precum și a celorlalte unități prevăzute la art. 2 sunt ocrotite și promovate de lege;

c) principiul responsabilității, conform căruia orice persoană care semnaleză încălcări ale legii este dator să susțină reclamația cu date sau indicii privind fapta săvârșită;

d) principiul nesanționării abuzive, conform căruia nu pot fi sancționate persoanele care reclamă ori sesizează încălcări ale legii, direct sau indirect, prin aplicarea unei sancțiuni inechitabile și mai severe pentru alte abateri disciplinare. În cazul avertizării în interes public, nu sunt aplicabile normele deontologice sau profesionale de natură să împiedice avertizarea în interes public;

e) principiul bunei administrări, conform căruia autoritățile publice, instituțiile publice și celelalte unități prevăzute la art. 2 sunt dator să își desfășoare activitatea în realizarea interesului general, cu un grad ridicat de profesionalism, în condiții de eficiență, eficacitate și economicitate a folosirii resurselor;

f) principiul bunei conduite, conform căruia este ocrotit și încurajat actul de avertizare în interes public cu privire la aspectele de integritate publică și bună administrare, cu scopul de a spori capacitatea

administrativă și prestigiul autorităților publice, instituțiilor publice și al celorlalte unități prevăzute la art. 2;

g) principiul echilibrului, conform căruia nici o persoană nu se poate prevala de prevederile prezentei legi pentru a diminua sancțiunea administrativă sau disciplinară pentru o faptă a sa mai gravă;

h) principiul bunei-credințe, conform căruia este ocrotită persoana încadrată într-o autoritate publică, instituție publică sau în altă unitate bugetară dintre cele prevăzute la art. 2, care a făcut o sesizare, convinsă fiind de realitatea stării de fapt sau că fapta constituie o încălcare a legii.

CAPITOLUL III

Avertizarea privind fapte de încălcare a legii

Art. 5. - Semnalarea unor fapte de încălcare a legii de către persoanele menționate la art. 1 și 2, prevăzute de lege ca fiind abateri disciplinare, contravenții sau infracțiuni, constituie avertizare în interes public și privește:

a) infracțiuni de corupție, infracțiuni asimilate infracțiunilor de corupție, infracțiuni în legătură directă cu infracțiunile de corupție, infracțiunile de fals și infracțiunile de serviciu sau în legătură cu serviciul;

b) infracțiuni împotriva intereselor financiare ale Comunităților Europene;

c) practici sau tratamente preferențiale ori discriminatorii în exercitarea atribuțiilor unităților prevăzute la art. 2;

d) încălcarea prevederilor privind incompatibilitățile și conflictele de interese;

e) folosirea abuzivă a resurselor materiale sau umane;

f) partizanatul politic în exercitarea prerogativelor postului, cu excepția persoanelor alese sau numite politic;

g) încălcări ale legii în privința accesului la informații și a transparenței decizionale;

h) încălcarea prevederilor legale privind achizițiile publice și finanțările nerambursabile;

i) incompetența sau neglijența în serviciu;

j) evaluări neobiective ale personalului în procesul de recrutare, selectare, promovare, retrogradare și

eliberare din funcție;

k) încălcări ale procedurilor administrative sau stabilirea unor proceduri interne cu nerespectarea legii;

l) emiterea de acte administrative sau de altă natură care servesc interese de grup sau clientelare;

m) administrarea defectuoasă sau frauduloasă a patrimoniului public și privat al autorităților publice, instituțiilor publice și al celorlalte unități prevăzute la art. 2;

n) încălcarea altor dispoziții legale care impun respectarea principiului bunei administrări și cel al ocrotirii interesului public.

Art. 6. - Sesizarea privind încălcarea legii sau a normelor deontologice și profesionale, conform art. 4 lit. h), poate fi făcută, alternativ sau cumulativ:

a) șefului ierarhic al persoanei care a încălcat prevederile legale, potrivit art. 5;

b) conducătorului autorității publice, instituției publice sau al unității bugetare din care face parte persoana care a încălcat prevederile legale, potrivit art. 5, sau în care se semnalează practica ilegală, chiar dacă nu se poate identifica exact făptuitorul;

c) comisiilor de disciplină sau altor organisme similare din cadrul autorității publice, instituției publice sau al unității prevăzute la art. 2, din care face parte persoana care a încălcat legea, conform art. 5;

d) organelor judiciare;

e) organelor însărcinate cu constatarea și cercetarea conflictelor de interese și a incompatibilităților;

f) comisiilor parlamentare;

g) mass-media;

h) organizațiilor profesionale, sindicale sau patronale;

i) organizațiilor neguvernamentale.

CAPITOLUL IV

Protecția funcționarilor publici, a personalului contractual și a altor categorii de personal

Art. 7. - (1) În fața comisiei de disciplină sau a altor organe similare, avertizorii beneficiază de protecție după cum urmează:

a) avertizorii în interes public beneficiază de prezumția de bună-credință, în condițiile art. 4 lit. h), până la proba contrară;

b) la cererea avertizorului cercetat disciplinar ca urmare a unui act de avertizare, comisiile de disciplină sau alte organisme similare din cadrul autorităților publice, instituțiilor publice sau al altor unități prevăzute la art. 2 au obligația de a invita presa și un reprezentant al sindicatului sau al asociației profesionale. Anunțul se face prin comunicat pe pagina de Internet a autorității publice, instituției publice sau a unității bugetare, cu cel puțin 3 zile lucrătoare înaintea ședinței, sub sancțiunea nulității raportului și a sancțiunii disciplinare aplicate.

(2) În situația în care cel reclamat prin avertizarea în interes public este șef ierarhic, direct sau indirect, ori are atribuții de control, inspecție și evaluare a avertizorului, comisia de disciplină sau alt organism similar va asigura protecția avertizorului, ascunzându-i identitatea.

Art. 8. - În cazul avertizărilor în interes public, prevăzute la art. 5 lit. a) și b), se vor aplica din oficiu prevederile art. 12 alin. (2) lit. a) din Legea nr. 682/2002 privind protecția martorilor.

Art. 9. - (1) În litigiile de muncă sau în cele privitoare la raporturile de serviciu, instanța poate dispune anularea sancțiunii disciplinare sau administrative aplicate unui avertizor, dacă sancțiunea a fost aplicată ca urmare a unei avertizări în interes public, făcută cu bună-credință.

(2) Instanța verifică proporționalitatea sancțiunii aplicate avertizorului pentru o abatere disciplinară, prin compararea cu practica sancționării sau cu alte cazuri similare din cadrul aceleiași autorități publice, instituții publice sau unități bugetare, pentru a înlătura posibilitatea sancționării ulterioare și indirecte a actelor de avertizare în interes public, protejate prin prezenta lege.

CAPITOLUL V

Dispoziții tranzitorii și finale

Art. 10. - Prezenta lege, în privința protecției avertizorilor în interes public, se completează cu dispozițiile Codului muncii, precum și cu prevederile Legii nr. 188/1999 privind Statutul funcționarilor publici, republicată, cu modificările ulterioare.

Art. 11. - În termen de 30 de zile de la intrarea în vigoare a prezentei legi, autoritățile publice, instituțiile publice și celelalte unități bugetare prevăzute la art. 2 își vor pune de acord regulamentele de ordine interioară cu prevederile acesteia.

Această lege a fost adoptată de Parlamentul României, cu respectarea prevederilor art. 75 și ale art. 76 alin. (2) din Constituția României, republicată.

PREȘEDINTELE CAMEREI DEPUTAȚILOR
VALER DORNEANU

PREȘEDINTELE SENATULUI
NICOLAE VĂCĂROIU

București, 14 decembrie 2004.

Nr. 571.

P u b l i c a t î n 2 0 1 2

© **Agencia de Monitorizare a Presei**
Membră a Rețelei Reporteri fără Frontiere

Calea Plevnei nr. 98, bl. 10C, sector 1, București; CP 2 OP 67

 021 313 40 47 021 637 37 67

 office@activewatch.ro www.activewatch.ro